

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 19 STRAIPSNIO
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 192 IR 193 STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1973 9 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. VIII-1881 67 IR 69 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(toliau kartu – Įstatymų projektai) TAP-22-713; TAIS NR. 22-5342 (2)**

Nr.
Vilnius

Įvertinę skubos tvarka Įstatymų projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Aiškinamajame rašte siūlome detaliau pagrįsti siūlymą Įstatymų projektus svarstyti Seime skubos tvarka bei nurodyti atitiktį Seimo statuto 162 straipsnio 2 dalies nuostatoms, numatančioms. Šia informacija siūlytina papildyti ir nutarimo projektą nurodant, kokio svarbaus visuomenei ir valstybei tikslo Įstatymų projektais siekiama.

2. Energetiko įstatymo Nr. IX-884 19 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 19² ir 19³ straipsniais įstatymo projekte (toliau – EĮ projektas) 1 str. dėstomo 19 str. 2 d., kurioje siūloma nustatyti, kad „*nustatant valstybės reguliuojamas kainas <...> gali būti atsižvelgiama į <...> pagal šio įstatymo 19² straipsnį Vyriausybės nustatytus suvartotos energijos išlaidų dalinio kompensavimo vartotojams dydžius*“ stokoja teisinio aiškumo bei, pritariant Teisingumo ministerijos pateiktai pastabai, manytina, kad šis pakeitimas nėra tikslingas arba gali būti traktuojamas kaip klaidinantis. Pirma, lieka neaišku, kaip nustatant valstybės reguliuojamas kainas, būtų atsižvelgiama į dalinio kompensavimo dydžius, ar pagal tai valstybės reguliuojama kaina būtų didinama, ar mažinama, ar būtų atliekami kiti veiksmai. Antra, vartojamos formuluotės tikslintinos, nes trumpinys „*dalinis kompensavimas*“ įsivedamas tik EĮ projekto 2 str. dėstomame 19² str. bei lieka neaišku, kodėl kalbama ne apie buitinius vartotojus, o vartotojus. Jei būtų paliekamas galiojančio Energetikos įstatymo 19 str. 2 d. siūlomas pakeitimas, siūlytina suderinti tarpusavyje vartojamas formuluotes.

2. EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. pavadinime ir tekste vartojama formuluotė „*energijos išlaidų dalinis kompensavimas*“, tuo tarpu 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIV-745 preambulės, 1, 2, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 21 straipsnių ir 1, 2, 3, 4, 5, 6 priedų pakeitimo įstatymo projekte (TAIS Nr. XIVP-1499) siūloma nustatyti, kad valstybės biudžeto asignavimai būtų paskirstyti „*išlaidoms dėl dujų ir elektros kainų dalies kompensavimo fiziniams ir juridiniams asmenims*“. Galiojančiame Energetikos įstatyme nėra

apibrėžtos sąvokos „*energijos išlaidos*“, tačiau vartojama formuluotė „*energijos kainos*“. Atsižvelgiant į tai, siūlytume įsivertinti EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. pavadinimo ir atitinkamai jo teksto tikslinimo poreikį, pvz., „*energijos kainų dalies kompensavimas*“.

3. EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 1 d. redakciją siūlytume tikslinti atsisakant perteklinių, iš esmės tą patį reiškiančių nuostatų, pasirenkant arba nustatant dalinio kompensavimo siekį, arba nurodant, kokiam tikslui yra skirtas dalinis kompensavimas. Taip pat siūlytume įsivestą trumpinį „*dalinis kompensavimas*“ vartoti nuosekliai kiekvieną kartą nebepažymint, koku tikslu jis teikiamas, pvz., EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 3 d.

4. Tiek iš EĮ projekto nuostatų, tiek ir iš aiškinamajame rašte pateiktos informacijos matyti, kad Įstatymų projektuose nepateikiami (grindžiama tuo, kad negali būti pateikiami) jokie objektyvūs kriterijai, sąlygos, kurioms esant būtų teikiamas energijos išlaidų dalinis kompensavimas. Vienintelis objektyvus kriterijus, nurodomas EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 1 d. „*jei tokiam kompensavimui numatytos lėšos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme*“. Iš siūlomo teisinio reguliavimo lieka neaišku, kokiais kriterijais remiantis būtų planuojamos arba neplanuojamos lėšos atitinkamų metų valstybės biudžete. Manytume, kad kompensacijos mokėjimo susiejimas tik su valstybės biudžete numatytais lėšomis, bet neapibrėžiant kitais objektyviais kriterijais, pvz., energijos kainų prognozėmis, ženkliai kainų kilimu ir pan. (analogiškai nustatyta Elektros energetikos įstatymo 69 str. 8 d.), sukurtų teisinį neapibrėžtumą naudojant valstybės išteklius, taip pat, galėtų susidaryti situacija, kai nesant patvirtinto atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo, nebūtų galimybės nustatyti valstybės reguliuojamų kainų (jei nebūtų atsisakyta Energetikos įstatymo 19 str. 2 d. keitimo). Atsižvelgiant į tai ir siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, siūlytume pakartotinai įvertinti Teisingumo ministerijos pateiktą pastabą, taip pat įvertinti galimybę nustatyti atvejus (kriterijus), kuomet energijos išlaidų dalis būtų kompensuojama iš valstybės biudžeto. Kita vertus, jei siūlomas teisinis reguliavimas susijęs su susidariusia situacija ir siekiu stabilizuoti energijos kainas 2022 metais, siūlytume įvertinti galimybę nustatyti laikiną teisinio reguliavimo galiojimą. Analogiškos pastabos aktualios ir dėl EĮ projekto 3 straipsnio.

5. EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 1 d. įsivestas trumpinys „*buitiniai vartotojai*“ vertintinas kaip klaidinantis, nes viena vertus sąvoka „*buitinis vartotojas*“ yra apibrėžta galiojančio Energetikos įstatymo 2 str., kita vertus, šiame kontekste formuluotė „*buitinis vartotojas*“ vartojama ne tik šiame straipsnyje ir ne tik EĮ projekte, taip pat jau ne pirmą kartą (pačiame straipsnio pavadinime jau vartojamas šis trumpinys). Siūlytume arba aiškiai apibrėžti „*buitinio vartotojo*“ sąvoką šio straipsnio tikslais, arba konkrečiai įvardinti, kokiems vartotojams būtų teikiamas dalinis kompensavimas, kitose nuostatose pateikiant atitinkamą nuorodą. Šiame kontekste atkreipiame dėmesį, kad EĮ projekto 3 str.

vartojama formuluotė „*nebuitinis vartotojas*“ taip pat nėra apibrėžta galiojančiame Energetikos įstatyme, ir lieka neaišku, ar EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 1 d. įsivestas trumpinys „*buitinis vartotojas*“ taikomas šio straipsnio kontekste bei kartu pakete teikiamų įstatymų projektuose.

6. EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 2 d. nurodoma, kas sudaro dalinį kompensavimą, tačiau lieka neaiškus vartojamos formuluotės „*elektros energijos tiekimo dalis*“ ir „*gamtinių dujų tiekimo dalis*“ turinys. Ar šiuo atveju neturėtų būti kalbama apie *tiekimo kainos dalies* kompensavimą.

7. Siūlytume papildomai pagrįsti, kuo remiantis EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 4 d. Vyriausybė nenustatytų minimalios 1m³ gamtinių dujų kainos ribos. Iš derinimo pažymoje pateikto paaiškinimo dėl analogiškos Teisingumo ministerijos pastabos lieka nepagrįsta, kodėl visuomeninio ir garantinio elektros energijos tiekimo atveju Vyriausybė nustatytų minimalią 1 kWh elektros energijos kainos ribą (nėra išskiriama, kad nustatoma minimali tik nepriklausomų tiekėjų kainos riba), o gamtinių dujų atveju nenustatytų argumentuojant, kad gamtinių dujų tarifus tvirtina VERT.

8. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir nuoseklumo, siūlytume nuosekliai vartoti formuluotes „*dalinio kompensavimo teikimas*“, „*dalinio kompensavimo mokėjimas*“, „*dalinis kompensavimas netaikomas*“, „*pritaikytas dalinis kompensavimas*“ arba paaiškinti jų skirtingo vartojimo poreikį.

9. Siekiant sklandaus Įstatymų projektų įgyvendinimo, siūlytina papildyti EĮ projekto 4 str. numatant energijos skirstymo operatoriams pareigos sudaryti susitarimus, numatytos EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 5 d., įgyvendinimo terminus. Taip pat turėtų būti atskleista, kokią „informaciją“ turės teikti administratoriui, jei šis įpareigojimas bus susijęs su asmens duomenų teikimu, - turėtų būti aptartos asmens duomenų tvarkymo taisyklės, pagrindai.

10. EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 5 d. nustatyta, kad VERT „*įvertina administratoriaus patirtas pagrįstas sąnaudas, susijusias su šiame straipsnyje nurodyto dalinio kompensavimo apskaičiavimo ir išmokėjimo administravimu*“, tačiau šio straipsnio pirmame sakinyje nustatyta, kad „*dalinio kompensavimo lėšų mokėjimą* tiekėjams administruoja“ administratorius. Siūlytume suderinti tarpusavyje šias nuostatas. Taip pat šiame kontekste siūlytume detaliau aptarti EĮ projekte arba papildomai paaiškinti aiškinamajame rašte, koku būdu ir pagrindu administratoriui bus sumokamos dalinio kompensavimo lėšos, koks subjektas bus atsakingas už nepagrįstai gauto ar išmokėto dalinio kompensavimo išskaičiavimo (sugrąžinimo) veiksmus.

11. EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 7 d. nustatoma, kokia informacija pateikiama buitiniam vartotojui, tačiau nepateikiamas pagrindimas, kuo remiantis nustatoma skirtinga privalomai teikiama informacija reguliuojamų ir nereguliuojamų kainų atvejais, taip pat neapibrėžiama, kokia informacija būtų teikiama garantinio energijos tiekimo atveju. Siūlytume įvertinti šiuos aspektus ir jei reikalinga tikslinti projektą.

12. Siekiant užtikrinti tiekėjų sąžiningumą ir skaidrias energijos kainas vartotojams, siūlytina detalizuoti arba įvardinti kriterijus, pagal kuriuos būtų traktuojamos „objektyviai pateisinamos priežastys“, nurodytos EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 10 d., nes tai galimai lemtų energijos kainos dydį. Be kita ko, pagal EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 12 d., VERT paprašius, tiekėjas privalėtų pateikti informaciją dėl „*anksčiau taikytos elektros energijos paslaugų kainodaros*“, tačiau neapibrėžiama, koks laiko tarpas laikytinas „anksčiau“. Kita vertus, EĮ projekto 2 str. dėstomo 19² str. 12 d. nurodoma, kad VERT prižiūri, kad tiekėjai nepiktnaudžiautų buitiniams vartotojams siūloma bei taikoma elektros energijos ir (ar) gamtinių dujų tiekimo kainodara, nors apie gamtinių dujų tiekimo kainodarą nėra užsimenama šiame straipsnyje. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad pagal Elektros energetikos įstatymo 49 straipsnio 4 d. elektros energijos vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą ir kontrolę pagal kompetenciją vykdo VERT ir Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (analogiška nuostata ir Gamtinių dujų įstatymo 58 str. 3 d.). Siūlytume įsivertinti šių nuostatų tarpusavio suderinamumą.

13. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 67 ir 69 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – EEĮ projektas) 1 str. dėstomo 67 str. 1² d. tikslintina atsisakant vertinamojo pobūdžio neapibrėžtų formuluočių, kas sudarytų prielaidas skirtingai traktuoti nuostatas arba papildomai paaiškinti nurodant, kur šių formuluočių turinys yra atskleistas, pvz., nustatoma, kai „yra <...> esminių vieno ar kelių objektyvių veiksmų pokyčių, kurie turi įtakos <...> kaštams“, nors neapibrėžiama, kas būtų laikoma „esminiu“ ar „izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo paslaugos teikimo kaštais“. Taip pat siūlytina tikslinti neapibrėžtą formulotę „*ekonomiškai efektyviausiu būdu*“ arba atskleisti jos turinį.

14. EEĮ projekto 2 str. dėstomo 69 str. 8 d. (atitinkamai ir Gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto 1 str. dėstomo 9 str. 16 d.) siūloma nuostata, kad nustatant visuomeninę elektros energetikos kainą *sumuojami* dalinio kompensavimo dydžiai tikslintina loginiu aspektu, ar dalinio kompensavimo dydžiai yra sumuojami, ar atitinkamai mažinama visuomeninė elektros energijos kaina. Taip pat siūlytina šioje dalyje nuosekliai vartoti formuluotes „*6 kalendoriniams mėnesiams*“ ir „*6 mėnesiams*“.

15. EEĮ projekto 2 str. dėstomo 69 str. 8 d. siūloma reglamentuoti visuomeninės elektros energijos kainos nustatymą ir perskaičiavimą remiantis dalinio kompensavimo dydžiais, tuo tarpu garantinio elektros energijos tiekimo kainos reguliavimo, nustatyto galiojančio Elektros energetikos įstatymo 67 str. 4 d., nesiūloma tikslinti. Siūlytume šiuo aspektu įsivertinti EEĮ projekto nuostatas.

Teisės grupės patarėja

Erika Vaivadienė

Erika Vaivadienė, tel. 8 706 63843, el. p. erika.vaivadiene@lr.lt